

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer csütörtökön és vasárnap.
Á r a :
 Egész évre . . . 6 ft. — kr.
 Félévre . . . . . 3 ft. — kr.
 Negyedévre . . . 1 ft. 50 kr.
 A szerkesztő irodája:
 Nagypiacz 322 szám.
 Lakása: Bolgárszeg 1425 sz.

NEMLERE.

Politikai, közgazdasági és társadalmi lap.

Hirdetési díj:

4 hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért 4 kr. (1—10 sornyi hirdetés ára mindig 40 kr.) — Bélyegdíj minden ígdtáskor 30 kr. — Nagyobb hirdetéseknel alku szerint. — Hirdetések fölvetnek a szerkesztőségénél.

Brassó, 1872. szept. 4.

Gr. Péchy Manóra némely kormányparti lap rengeteg dicsőreket rak erdélyi kir. biztosi működéséért.

Különbén maga a felmentő királyi kézirat is nagy elismeréssel van iránta „sikerteljes tevékenységéért.”

A „Hon” ezzel szemben azt kérdi, hogy: ugyanhat mi sikert tud felmutatni gr. Péchy és az egész kir. biztosi intézmény? Vajon javult-e általa erdély állapota? hajlandóbbak-e a kedélyek az unio megvalósítására? s a mi akadály állt azon megvalósítás útjában, el van-e háritva?

Ellenzéki lapok mentől kevesebb érdemet engednek mindezekben gr. Péchynek és a kir. biztosságnak; annál nagyobb örömmel veszik tudomásul, hogy valahára feloszlik ezen intézmény, a mely csak akadályt képezett az unio valóvá lételeben.

A mi nézetünk e tekintetben a következő.

Gr. Péchy általában megnyerte mindazok tiszteletét és jó véleményét, a kikkel érintkezett. Egyéni, társasági és államférfiúi jeles tulajdonait készséggel ismeri el ezen országrész.

Magatartásában különös dicsőretet érdemel az, hogy ezen elkülönzött kasztok által zavart országrészben teljesen fölül tudta magát tartani minden kaszton.

Az erdélyi politika hagyományos hibái közül nézetünk szerint csak egy vett uralmat néha felette is, az t. i. hogy a kolozsvári viszonyok szerint ítélte gyakran Erdély összes viszonyait, hogy Kolozsvárat Erdélynek tekintette.

Működése sikeréről nem mondhatunk annyit, mint személyes tulajdonairól. Mi nem látjuk azon nagy tetteket, a melyekkel az unio megvalósulásának útját lényegesen egyengette volna.

A magyar és székely faj rajongott az unióért. Ma már a kétely és elégedetlenség is utat vert magának. A szászok kétségtelenül sokkal

elégedetlenebbek, mint a kormánybiztosság működésének kezdetén voltak. A románok sincsenek megnyerve, pedig Franciaország leveretése oly módon hatott reájok, hogy a magyar államesszmével kibékülések igen könnyűnek látszott.

Vasutaink elkéstek és rozsul épülnek; köutaink a felbomláshoz nagyon közel jutottak; közigazgatásunk észrevehetőleg nem javult; a törvényszékek szervezésénél elkövetett sok részrehajlást és kedvezést a kir. biztosság nem tudta megakadályozni. A mi előmenetel a népnövelésügy terén történt, abban a kir. biztosságnak nincs része, mert azt a közoktatási miniszter kizárólag saját közgeivel intézte.

Tartozunk azonban az igazságnak azzal, hogy a helyzet rosszabbá lételet vagy nem javulását sem tulajdonítjuk a kir. biztosságnak.

A központi parlament és az azzal össze-forrott kormány annyira kezökben tartják — a dolog természete szerint — az összes állami hatalmat, hogy rajtok kívül álló közegtől önálló kezdeményezést és független politikát követelni képtelenség.

Bajaink forrása ott fekszik a központban, és főképp azon körülményből származik, hogy államunk sorsának intézői nem ismerik saját tapasztalásból sem az erdélyi viszonyokat sem az erdélyi embereket; hanem feltétlenül mások információjára szorulnak.

És e tekintetben el kell ismernünk gróf Péchy működésének érdemét, a mennyiben az ő információi rendszeren emelkedettebb és függetlenebb szempontból történtek, — nem hordozták magukon az elfogultság vagy egyéni érdek bélyegét: mint oly sok erdélyi képviselő.

Mivel azonban a kormány Pesten van és a képviselőháztól függ, — önként következik, hogy képviselőink véleményezése sokszorosan több befolyással volt Erdély sorsának intézésére, mint a kir. biztosé.

Nézetünk szerint gr. Péchy jól töltötte be hatáskörét, mivel nem rontott semmit. Közve-

tett uton még használt is sokat, főként az által, hogy példát adott, miszerint az állami érdek nem zavarandó össze a kasztérdekkel.

Hogy ily nagy tehetségű férfi is csak ennyit használhatott, abból kitűnik, hogy a kir. biztosság intézménye nem talál be egyéb állami intézményeink közök; következőleg nagy ideje volt, hogy eltöröltessék.

A magyar távirda-intézetéről.

Az „Österreichisch-ungarische Post” 33. számának a magyar távirda-intézetéről szóló cikkére Sz. J. helybeli m. k. távirasztól körül-belől ezen megjegyzéseket vesszük:

Az említett cikk ismét nem egyéb mint a magyarfalók mordulása és fogsikorgatása. Az absolutismus ezen kuvaszai nem tudják elfeledni az 50-es arkadii időszakot, midőn a magyar „provincia” szabad zsákmányukra volt adva. Az árkon túl behuzott farkkal ugatnak a szép udvarra, melyen annyi jó falatot kellett hagyniok, miután a gazda a bitorlókat végre is kiverte.

Megkísértették ezelőtt a magyart kötelen vezetni a germanizációra s mivel nem buldogultak, mézes madzaggal akarják kicsalni magyarságából, de ez sem fogott s most szidják mint a háztetőről a kecske a farkast.

Haragudnak hogy a magyar többé nem földöntutó, hogy nem egész idegen saját házában; igazságtalannak tartják, hogy Magyarországon magyar intézetnél mért alkalmaznak magyarokat is.

Ily gyűlöletes hangulatnak tendenciozus kifolyása a szóban forgó cikk is.

Czikkiró ráförmed a m. k. távirasztati főigazgatóra s vádolja őt, hogy magyarul beszél és intézkedik, hogy a más nemzetiségek mellőztével magyarokat alkalmaz, kik a német nyelvből mitsem értve, a sürgönyöket kelően nem kezelhetik és az intézet vesztét fogják előidézni. A főigazgatót magyar pasának nevezi, talán mert szívvvel lélekkel magyar, ki ha használja a hiva-

TÁRCSA.

Az ember.

Mi az ember? Nagyon problématicus kérdés. A hány ember, annyi a felelet rá. Aeskuláp fiai azt mondják: egy csont és izom tömeg. A természet-tudós meg így szól: élenynek, légenynek, szénenynek, phosphornak rendetlen keveréke. De már erre a költő is meg mozdul, ezt mondván: hazugság mind az, mit állitanak, mert az ember labda a sors kezében, melyet kénye kedve szerint dobál ide oda. Petőfy még tovább megy, azt mondja: virág az ember, melynek gyökere ott lenn a pokolban van, s midőn hozzá teszi a nagy költő, hogy őt erre egy böles tanította, elő áll a komoly philosophus flegmaticus nyugalommal, elmondja ő is, mintegy czáfolatul a maga nézetét; szerinte az ember a teremtmények koronája, ésszel és szabad akarrattal felruházott valami, egy parány, mely nagygyá lehet, ha az isteni adománnyal nem él vissza. Így lehetne e kérdést még száz alakban variálni a foglalkozások különbözősége szerint. Szólhatunk szántóvetővel, rőghöz kötött párának tartja az embert, egyik kezében kaszát, a másikban az ekeszarvát tartva; az iparossal, ki csak a töke, meg a gyalu mellé tudja képzelni; a milliómossal, ki megesküszik rá, hogy az embernek egyedüli, őt megillető helye csak a pénzes zsákok között van.

E nézetek mindenikén meglátszik a vastag egyoldalúság s az, hogy mindenki a maga szemüvegén nézi a dolgokat, mindenki a maga formájára teremtve szeretné látni az embert. Nagy tévedés van ez urak részéről a dologban. Az ember mivolta megítélésénél egészen más tényezők jönnek alkalmazásba, a foglalko-

zások különbözősége kívül marad a számításon. Akkor kapunk csak teljes képet az emberről, ha más alapra állunk, más oldalról világítjuk meg a kérdést. Már az az általános elfogadott tétel, hogy az ember oly valami, kiből minden lehet, állításunk mellett bizonyít, s azok ellen, kik e vagy ama foglalkozásban keresik az ember ismeretéhez a megtaláló kulesot. Az ember oly univerzális tehetségekkel van megáldva, mlyennel a teremtmények egyike sincs. E tehetségeknek kifejlése, fokozása az ég alj, s más természeti viszonyok behatása következtében a hatályosság szempontjából módosulást szenvedhet, de e módosulás magát a lényegét, az alapot soha sem érinti; mert az minden körülmények között ugyanaz.

E véleménynyel csak látszólagos ellentétben van az a nagy különbség mely a fehér európai, és az africai benszültött miveltsége között létezik, de tulajdonképpen mitsem bizonyít, mert ez is keblében hordja már emberi származásánál fogva azon mivelődségi alap-tényezőket, melyeken Európának jelen miveltsége áll. Hogy nálunk hamarabb fejlődnek a művelődségi viszonyok mind ott, azt a kedvezőbb természeti viszonyoknak köszönhetjük, mely arra képesített, hogy hamarabb ébredtünk fel az emberi hivatás magaslatára, mint ők. De a lehetőség, hogy ők is azzá legyenek, mivé az embernek lennie kell, bennök is ugy meg van, mint bennünk. A különbség csak az, hogy ők későbbre ébrednek annak tudtára, mint mi.

Maga a természet folyása is nagyobb segítségünkre van, sokkal nagyobb mesterünk, sokkal többet tanulhatunk, mint ők. Nálunk az örökös változás, a szünteleni mozgás a természetben, mely körülmény igen alkalmas, hogy példáján indulva szünteleni munkára, szakadatlan előhaladásra buzduljunk. Náluk az örökös egyhangúság, a nyomasztó mélység, mely elfojtja a munka-kedvet, csökkenti az akarat erőt.

E körülményt én igen lényegesnek tartom a miveltségi különbséget kimutatására. Mert kétségtelen, hogy tetterőnek fokozására igen jótékonyon hat, ha a természet változatosságában saját életünk befolyására ismerünk. Ha látjuk a természetet, mily ifjú lelkesültséggel fog munkához tavasszal, lehetetlen, hogy leengedjük az ifjú órákat tétlenül. Ha látjuk a nyárt érlelő melegével, mint végzi el a tavasz által reá hagyott műfolyamot, mint érlel mindent: lehetetlen, hogy férfikorunk, a komoly munkák kora eszünkbe ne jusson, s ne igyekezzünk megszerezni azon élet-alapfeltételeket, melyeket eddig fiatalkorunk lehetetlenné tett. S mi jól esik egy elvégzett munka után nyugalomra dűlni, ha látjuk maga a természet is nyugalmat óhajt a tél fehér leple alá vonva magát.

E körülményt csak azért hoztam fel, hogy kézfoghatólag kimutassam, miszerint az európaiak nagyobb miveltsége korántsem onnan van, mintha tökéletesebb szellemi tulajdonságokkal volnának megáldva, mintha tökéletesebb lények volnának, hanem mert egyéb tényezők mellett maga a természet fejlődése is arra tanítja meg, hogy mikor és mikor kell cselekedni. A különböző természeti viszonyok, különböző lelkületeket teremtenek, ezek pedig most gyorsabb majd lassabb fejlődést. De a fejlődés lehetősége mindeniknél ugyan az, mert az emberi természet alapjaiban egy és ugyan az.

Hogy ugyanazon képességek, tulajdonok mellett az emberi fejlődés különböző irányu, s nem egyforma hatályosságában is, a természeti viszonyok behatása következtében, nem szükséges különböző világ részekbe menni példáért; európa mivelődségi történelme is ad bizonyosságot. Egy Dante, Cervantes, csak is a középtenger mellett örökké mosolygó ég alatt, dús növényzet mellett énekelhettek ugy, és olyan tárgyakot; míg Ossián dalai és a finn „Ká le vá la” csak éjszakon láthatnak napvilágot. Itt is, ott is a természet behatását lát-

talos nyelvet és intézkedést, azáltal hazafiai kötelességét teljesíti. Mi a mellőzést illeti, cikkkirót megczáfolja a távirda-tisztek névsora, melyben a nem magyarok bizonyára nagyon szép számmal vannak képviselve.

A főigazgatónak elismert érdemei ezen — nálunk még fiatal — intézet gyarapításában szembetűnk: 5 év alatt a vonalok száma megtízszerezedett, és dacára a rossz időjárás miatti sok vonalzavarnak a közbizalom mind gyarapodik, mit a sürgönyök nagy szaporadása bizonyít. Mi a távirások anyagi állapotát illeti, tudják hogy annak jobbítása nem egy emberen áll. Remélhetni hogy a jövő országgyűlés mind ezen bajokat orvosolni fogja.

Czikkiró tovább tudatlanoknak s a német nyelvből egy betűt sem értőknek állítja a magyar távirászatokat. Pedig a távirai póttanfolyamra való pályázat kellei között olvashatni „8 gym. osztály vagy főreal iskola jó sikerrel lett végzése“ s „a német nyelv tudása“; ha cikkkiró valaha volt ilyen iskolákban tudhatja, hogy a jó érettségi bizonyítvánnyal bírók nem szoktak tudatlanok lenni és tanodáink szervezeténél fogva a német nyelvből okvetlenül tudniok kell annyit, mennyi a sürgönyök megértésére szükséges. Ettől eltekintve több eset van reá, hogy derék tanult magyar ifjak nem vétettek fel azért, mivel a német nyelvből nem feleltek meg teljesen az igényeknek. Alacsony rágalmaszának bizonyul ezek által cikkkirónak azon állítása, hogy képtelen emberek, borbélylegények satb. alkalmazatának távirai tiszteknek. Nem olyan könnyű ám most hivatalba jönni, mint a boldog emlékü 50-es években, midőn a közszólás szerint „fogták az embert“ s mikor talán még cikkkiró is hatalmas „beczirker“ lehetett, még nem szorulván arra, hogy becsületes testület hírnevében turkáljon bizonyos lajtántuli intenciók számára.

A sürgönyök csonkítását illetőleg, fogják meg cikkkiró és a „Kronstädter Zeitung“ egymás füleit, és vezessék egymást a helytelenség valódi forrásához — a feladókhoz. Ha ezek helyesen, tisztán és érthetőleg adnák fel a sürgönyt, bizonyára a címzettek is helyesen és érthetőleg kapnák meg. De rendszeren pár kibetűzhetlen sort dobnak papírra és feladják sürgöny gyanánt s ha az átvevő távirászt kérdezősködik, még bosszantó vagy nevelésese feleletet nyer. Így például egy feladó ezeket mondá a kérdező tisztnek: „Küldjék csak úgy el, az én irásomat ismerik, elolvassa a kinek szól.“ Ezeknél eszembe jut cikkkiró, ki a magyar távirda körülményeit nem ismervén, vagy ismerni nem akarván — nyújtotta be kéziratban cikkkét az „Österreichisch-ungarische Post“ szerkesztőjének.

Hazai közügy.

A karlócazi feloszlott congressus tagjai tüneményeket készítenek a magyar kormány ellen. Miletics és ujvidéki társai egy emlékiratot akarnak a néphez intézni, melyben eljárásuk igazolva és a feloszlás törvénytelenége bizonyítva lenne. Komolyabb zavaroktól is tartanak. Kormányunknak határozott rendszabályokhoz kell folyamodnia.

Deák és a kormány közt a föltétlen egyetértés helyreállott. A Deákpárt e hó 2-án tartotta első conferentiáját. Az országgyűlés 3-án nyitott meg, elnöke Bittó igazság ügyminiszter lesz, ki a kabinetből kilép; tárczáját hir szerint Pauler veszi át, kinek helyébe Zichy Antal volt pestvárosi tanfelügyelőt emlegetik. Szláv kereskedelmi miniszternek bizalmi nyilatkozatot nyújtották át a pesti iparosok és kereskedők.

Az országgyűlésnél a jobboldali, balközépi és szélsőbaloldali clubbon s a menzietiségi párton kívül lesz egy szász clubb is!

Külföld.

Az uralkodó német fejedelmek nagyrésze jelen lesz a berlini találkozón; eddig be vannak jelentve: a badeni, weimari, schwerini, oldenburgi nagyhercegek, az anhalti, kóburgi és altenburgi, schamburg-lippe, schamburg-rudolstatti és lippe-detmoldi hercegek. A szász korona-herceg saját atyját fogja képviselni.

A „Petersburger Zeitung“ ezeket írja az új szerb fejedeletről: „Minden jel azt mutatja, hogy ha Milán kellő időben jól használja fel az eseményeket, melyeknek mulhatlanul be kell következniök, akkor Szerbország függetlensége önmagától és nehéz áldozatok nélkül fog ölébe esni, mely természetes folyamat a túlbuzgalom és rohamos törekvés csak akadályozná.

Milán fejedelem zokon vette a belgrádi díszlakoma alkalmával tartott izgató beszédeket, és egy pesti szláv panszlavistikus felköszöntője után a lakomának véget vetett. Mondják, hogy az új fejedelem nem táplál ellenséges érzelmeket a magyarok ellen.

Romaniában oct. 1-jétől kezdve minden ezrednél ezrediskola lesz 4 osztálylyal melyekbe a katonák képességeikhez mérve beosztatnak. Jassyban hadapródi, Bukurestben tiszti iskola és hadi akademia nyitattik.

A spanyol választásoknál 371 képviselő közt 270 a radikális miniszteri párthoz tartozik, a köztársaságiak 75-ön vannak és csak 25 conservatív.

Tanügyi hírek.

Az idei póttanfolyam hallgatói dicséretes buzgalommal használják fel a tanfolyam idejét. A mindennapi rendszer 4 tanóra mellett még naponta tornaszatban és énekekben gyakorolják magukat. A magyar osztály azonkívül méhészeti előadásokat is fog hallgatni Mátyás M. urtól, ki e célból jött be Aldobolyról. Berzenczey hadnagy ur a katonai gyakorlatok oktatására ajánlkozott. Nehányan a vivásban is szándékoznak órákat venni a tornászmeztértől.

Több pécsi és baranyamegyei polgár nyílt kérelmet bocsátott ki Pécsért felállítandó m. k. egyetem érdekében.

Harci jelenet Kézdi-Vásárhelyen augusztus 25-én 1872.

Harsog, sikolt a riadó; rémesen viszhangzik a lármadob pergése a falakon; száguldó paripák vaskörme csattog a kövezeten; honvédtiszt és nemtiszt szilaj gyorsasággal rohan pihenési vagy szórakozási helyéről elébb szállására, aztán podgyászostól a piacztérre; öreg mamák jajveszékkelnek; ki tüztől, ki ellentől remeg; mindenütt zaj, zsbongás: csak egy férfi marad nyugodtan, kit a zaj nem izgat, mert az egészet ő intézte, — s ki büszke örömmel nézheti a hullámozó sokaságot, melyből a varázs-gyorsasággal kifejelt példás csatarend dicsőíti benne a polgárt és katonát egy személyben. E férfi Tuzson János ur, a m. kir. 24. számú honvédszászlóalj derék parancsnoka, ki ezen vasárnap délutáni órában, tehát a legváratlanabb időben, rendezett kísérlet által fényes bizonyítványát szolgáltatá annak, hogy nemesak rideg katonai szigor, hanem emberies nemes bánásmód által is lehet jól fejelmezett ügyes hadi népet teremteni.

Az egész tréfát oly hadvezéri titoktartással rendezé nevezett őrnagy ur, mikép nemhogy hozzá méltó tisztársainak, de sőt családjának sem volt sejtelve a felől. —

Nem lehetett csekélyebb öröme Kinizsy honvédlóvas főhadnagy urnak, ki a város legtávolibb részén szállásolt huszáraival oly gyorsasággal termett a piacra, mintha a repülő huszármoték s a piros csákok lengő bokrétaí csakugyan solumok evező tollai lettek volna. Ugyan nem örvendhet-e egy lovassági parancsnok akkor, ha — mint itt látók — nemesak legénysége, hanem lovaik is úgy be vannak gyakorolva, mikép — a vezetkeket sem véve ki — alig 10—15 perez alatt zakk und pakk a helyszínen rendben áll az egész csapat? S mind ez nem bot és durva hatalom, hanem tanítói tapintat s idomító ügyesség nemes műve.

Én, kit a katonádsí már csak kedves hazám sze-

mei előtt, fut, szalad, fárad utána, de soha elnem érheti, csak a hő vágy nő, azt elérheti.

Igy fejlődik az emberiség, így ösztönzi a remény fokról fokra, eképpen alakulnak meg az emberiség mivelődési történelmében az egyes korszakok. Minden korszak vége egy megnyugvást jelent csak, s nem a törekvések kialakítását; valamint minden kezdet a soha nem nyugvó lélekeknek újra sikra szállását. Az emberiség mivelődés-története, és a kis gyermek élete sok hasonlót mutat. Ez ha völgyben játszik, az előtte felmagasuló hegyre kívánczik. Vidd fel a tetőre, s bizonyos lehetsz, hogy kezét nyújtja a magasba. A küllömség csak az öntudatos működésben rejlik, mely az emberiség történelmében veres fonalként húzódik keresztül.

Ily szoros összefüggésben van az egyes ember működése az emberiség történelmével, mert hiszem ezt az egyesek összeműködése képezi. A történelem ugyan sokszor mutatja az ellenkezőjét, midőn egyes emberek akaratan fordul meg a világ sorsa. Atilla látszólag egyedül csinálta a világ történelmet, míg élt. De csak látszólag. Ő volt ugyan intéző szellem, ki milliók akarata felett korlátlanul uralkodott, de az eseményeket előidéző ok azon száz ezrek voltak, kik szolgálai hűséggel állottak ki az első parancsszóra a csata-síkra. A felelősség minden esetre őt terheli egyedül, mert csak neki volt akarata, a többi csak eszköz volt kezében, öntudatlanul működött, de azért minden egyesnek megvolt a maga része az események előidézésében. Minél inkább terjed az igazi democratia a valódi szabadság eszméje, annál inkább szaporodik azoknak száma is, kik felelősség mellett alkotják meg az emberiség történelmét, uraik lévén cselekedeteiknek. Minél tovább haladunk a miveltségben, annál kevesebb az intéző hatalom egyesek kezében, annál nagyobb mértékben oszlik meg az összeg között.

(Vége következik).

Erre azt mondhatnák sokan, jól van, elismerjük, hogy vannak tehetségek, melyek az állatokban magasra fejleszthetők. De a fejlesztési műfolyam alatt az állat nem merő passivitásra van-e kárhóztatva, nem azt és úgy tanul, s reproducál-e valamit, a mint azt az ember

vele megérteti; míg az ember önmaga miveli magát, tehát activ működik saját javára.

Vajjon lehetne-e valamit „megértetni“ velük, ha nem bírnának oly tehetségekkel, melyek valaminek megértésére okvetlenül szükségesek. A vakot hiába viszed pinczéből napvilágra, még is vak marad; a süketnek ok nélkül beszélsz, érthetetlen maradsz előtte, mert hiányzik minden lehetőségnek alapfeltétele.

Igy van ez az állatoknál is. Mihelyt az ember velök foglalkozik, elárulta, hogy e szót „oktalan“ nem veszi komolyan. Hiába való fáradság volna őket valamire megtanítani, ha erre hiányoznának minden alaptevényező. Hogy ezek csak az ember által fejleszthetők ki, mitse változtat a dolgon, s nincs semmi bévehető ok, őket semmi ész nélkül képzelni.

A küllömség csak az, hogy ők a teremtés egymásból folyó láncolatának alsóbb rendű tagjai, s mint-hogy valaminek vagy kinek, a láncolatban első szemnek kell lenni: ez maga az ember. Ez természetesen nem azt teszi, hogy az első szem a tökélynek netovábbja. A tökély oly minden fogyatkozás nélküli egészet jelent, mely a hiánynak még a legkisebb árnyát is kizárja.

Az igazi tökély abszolút és örök, mint az istenség eszméje, melyet szeretünk vele felruházni. Az pedig melyet emberekre alkalmazunk, csak relatív, s ép ezen viszonylagosságánál fogva sok benne a fogyatkozás; minél közelebb hozzuk az abszolút tökélyhez, annál több hiányt és kívánni valót találunk fel benne. Ellenben, ha a láncolatnak első szemét minél alantabb állóval viszonyítjuk, a tökélynek annál nagyobb mértékét fedezzük fel az elsőben. Ebben nyilvánul a közönséges életben szokásos tökélynek relativitása. Bár mennyire magasztatja az ember esztét, lelki tehetségeit, messze hátra marad az igazi tökély mögött; az istenség nem ezt, hanem csak az utána való vágyodást oltotta lelkünkbe. Sokszor megjelenik ugyan az ember lelki sze-

retete miatt érdekel, néma belső örömmel látom meghazudtolva azoknak állítását, kik aránylag ily gyors előhaladás mellett is mondogatják, hogy honvédségünk nem életrevaló intézmény.

Vajha minden honvédállomás ily derék parancsnokokkal dicsekedhetnék a széles hazában! ugy még tán mi is megérhetnők, hogy a hazának minden polgára kész katona s egyszersmind honpolgár is lenne! — Egy rokkant huszár.

V e g y e s.

(Damjanics János özvegye) egy levelet intéz a „Magyar Ujság”-hoz, melyben kijelenti, hogy a vértanuk sirja, melyet lapunk is említett, nem volt elhagyatva, hogy ő a tetemet már rég óta át akarta helyezni a családi sírboltba, de eziránt kérelme megtagadtatott. Fel-szólitja végre az aradi vértanuk emléke felállításáért bizottságot, hogy a 34,000 frtot minél hamarabb fordítsák a kitűzött célra.

(A bécsi burg) kiépítését a delegáció ügyévé akarják tenni. Hát a budai királyi palota kiépítését Bismarcra bizzák?

(A frankfurti 10. német jogászgyűlésre) mintegy 600 résztvevő érkezett; a büntetőjogi szakosztály elfogadta Jaques (Bécsből) indítványát a sajtóipar korlátozásának mellőzése, a cautio kötelezettség, hírlapbélyeg és köteles példányok és a lefoglalás megszüntetésére nézve.

(Döllinger, a müncheni rector) atyja, fiával együtt sok évet működött a müncheni egyetemen. Az atya és fia közt lényeges nézetkülönbségek léteztek. Az öreg Döllinger mondá egykor egy előadásában: „Urain! 40 év óta vizsgálom bonczkéssel kezembem az emberi testet és még nem találhattam meg az ugynevezett „emberi lélek” tartozkodási helyét. A ki ezt egészen biztosan akarja tudni, menjen Ignác fia előadásaira, az majd megmondja!”

(Thiers kabátja.) A francia köztársaság elnökének tudvalevőleg néha igen sajátos szokásai vannak. Trouvilleben nem rég a löpróbnál oly rövid kabátban jelent meg, mely önkénytelen mosolyra indítá a jelenlevőket. „Ne nevéssék ki önök, uraim, az emberek legszerencsétlenebbikét”, így szölt az elnök, ki szabójával örökös harc és háboruban él. A legszomorubb kénytelenségéből vettem fel a kabátot. Az, melyet Párisból magammal hoztam, már oly rossz állapotban van, hogy becsülettel többé alig viselhettem. Tegnap küldött szabóm egy újat, mely szerencsésnépességemre kissé hosszú volt. Soha se küldjétek vissza, mondám nőmnek, a régít már nem használhatom s míg Párisból az új ismét visszakerül, kénytelen volnék ingujjban a szobát őrizni. Vágj le belőle 15 centimetert, hogy holnap felhuzzassam. Azt a diplomatiái jártasságot még nem sájtítottam el, hogy az ily házi ügyet a feleségnek titokban kell megmondani. S képzeljék, mi történik. Ném az est folyamában észrevétlenül félrehúzódván, levágja kabátomat s azt szépen elkészíti. Dosne kisasszony, ki hallotta társalkodónkkal együtt a feleségemnek osztályrészül jutott feladatot, látván kabátomat látszólag érintetlenül heverni egy széken, lefekvés előtt ismét levág belőle 15 centimetert, s azt beszegvén előbbi helyére viszi. A társalkodónő, ki reggel korán kelt fel, azon hitben, hogy nóm elfeledte a kabátot megígazítani, ismét levág belőle 15 centimetert. Az eredményt látják uraim, ne nevéssenek egy szerencsétlen emberen, ki megfogadta, hogy soha többé nem fősvénykedik — a kabátcsináltatásban. Jó adoma, csak hogy olvastuk már valahol, valaki másról.

(New-Yorkból) írják a „Magyar Politikának”, hogy az ottani jelentékeny számú magyarok együletet alakítottak, mely az egyesült államok elnökválasztásánál a republikánus Grand mellett agitál; a társalgási és tárgyalási nyelv természetesen a magyar. Grant kijelentette, hogy a szabadságszerető magyarok támogatása valódi büszkeségére szolgál.

(A magyar pénzügyeket) illetően a „N. fr. Presse” arról értesül, hogy az országgyűlés megnyitása után Kerkapoly egy terjedelmes jelentést fog a ház előterjeszteni. Ezén előterjesztés annál kimerítőbben lesz szerkesztve, miután Kerkapoly egyuttal bebizonyítani akarja, hogy a bécsi sajtók nélkül támadta meg a m. kincstári gazdálkodást. Mondják, hogy Kerkapoly ez alkalommal azt is ki akarja nyilatkoztatni, hogy kölcsönt nem keres és nincs is oka keresni. De a „N. fr. Presse” ellentétben arról is értesül, hogy Lónyay szórakozás kedvéért tett utazása alkalmával már előleges szerződést kötött kölcsön felvétele iránt.

(Az osztrak-magyar községi képviselvek) a magyar kormány által történt betiltása és a karlocazi kongressus feloszlata sok a kormány söt uralkodónk ellen

tervezett tüntetésnek vette elejét. Azon magyarországi szerbek ellen, kik a diszlakoma alkalmával a Szerbországgal való egyesülésre köszöntöttek fel, a kormány pert fog intézni.

(Posta rablás.) E hó 12-én reggeli 7 órakor, a Margitáról Székelyhidra járó postakocsi, midőn a monospetri erdőn átjött volna kirabolatott. A 12—13 éves postakocsis (ily gyermekre bizzák a postát?) két oláh ember által fához kötötve s a postamáházt kibontva, minden levelet feltörtek s a pénzeket összeszedték, magokhoz vették, a kocsiat pedig az erdőn ott hagyták, ki magát okkal móddal megszabadítván, egy óranyi késedelem mellett Székelyhidra megérkezett. A csendbiztos honn nem létében azonnal két csendőrt küldöttek a postakocsissal helyszíni nyomozásra, s felhivatott a margitai csendbiztos is. Mennyi a kár, biztosan nem tudni. A rablók botokkal voltak fegyverezve a kocsiat az országútról leterelték.

(A kolozsvári piaristák) templomában levő Maria képről egy fodrászegéd, magát a templomba záratván f. hó 15 ezereket érő ékszereket orzolt el. Nagyváradon elfogták s ő bevallotta tettét. Táviratok Kolozsvárra de innen azon felelet érkezett, hogy minden rendjén van. Erre a tolvaj és felfedezője Kolozsvárra szállítottak, hol végre kitűnt, hogy csakugyan lopás történt. A házfnők megjegyzé, hogy maguk se tudjuk, mennyi ott a kincs. S e rengeteg kincsek közül az ékszereket visszaszerző rendőrnök — két forintot adtak.

(A cholera) meglehetősen mérvben uralkodik Galicziában, 23 helységet látogatott meg eddig, hol 336 beteg közül 104 halt meg.

(Tűzvések.) Dacára az országiszerte uralkodó esőzéseknek, a tüzesetek napirenden vannak; fájdalom igen gyakran 10—20 gazda s több egyszerű esik áldozatul; az egyes apróbb tüzesetek számtalanok. Az emberek gondatlansága cséplés körül, istállóban pipázása stb. megfoghatlan, s aztán a vigyázatlannal együtt többnyire a gondos, szemes gazdák is, sokszor egy fél falu áldozatul esik. Számtalan esetek közül megemlíthjük Héviz, Szt.-Márton, Léczfalva, Tatrang, Rahó, Vásárhely, Homrod, Baczánfalva, Retteg, Ajta, Rucs, Arkos, Monostor, Taplócza, Szt.-Miklós, Széplak, Burjános, Hollak, Angyalos stb. helységeket, hol kisebb-nagyobb tüzek pusztítottak.

(A „Kolozsvári Közlöny”) szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg.

(Német lapokban közelebről olvastuk,) hogy német anthropologok stuttgarti gyűlésén Dr. Luschka Thübingából egy 18 éves leány koponyáját és agyvelejét mutatva be, ki teljes örültségben halt meg a stettini tébolydában; az agyvelő csak 32 latot nyomott, tehát egy harmadát a rendes súlynak — a gorilla agyveleje 40 at súlyu. Az összehasonlításból kiderült, hogy az emberi agy még a legalsóbb fokú kiképzésben is merőben különbözik a majométól, mit a tudós tanár érvekkel bizonyított be, Vogt teoriája ellenében; különösen hivatkozott arra, hogy Vogtnak soha se állott rendelkezésére egy mikrocefal (kislejű) agyveleje, hanem mesterséges készítményekkel támogatta állításait.

(A Czernoviczből Moldovába) utazók számára rendelt cholera-vesztégar 24 órai fennállás után megszüntetett.

(Középamerikában összeesküvés) fedezett fel, mely a Guatemalai és Salvadori kormány megbuktatását czélozta.

Helyi különfélek.

Egy a budai praeparandiában volt ifju ajánlkozik nevelői állomásra és privatórák adására. Tudakozódhatni a szerkesztőségénel.

Szept. 3-án meglátogattuk Jonescu J. D. galaczi népének búcsuelőadását, melyen maga egyedül szerepelt saját beneficiumára, meglehetősen számú közönség előtt.

Coupletteit már hallottuk nagyobb városokban — de nem töle. Többnyire ismert trivial dallamok, román szöveggel ellátva. J. alakítási tehetségét elismerjük, a comicus jellemzések úgyesen fogja fel, noha előadásában kirí a túlságos torzítás, mi a közönségre nézve talán épen hatályos. Hangja a közép régiókban mozogva nem kellemetlen, kiejtése tiszta.

Ha összeakarjuk hasonlítani más népénekessel, tekintettel kell lennünk a helyiségre is, mely általán nem kedvez ilynemű előadásoknak, melyek nem foglalhatóak teljesen a közönség érzékét és elméjét. Nem nyujthatnak önálló műelvet, hanem rendelvek fűszerül szolgálni fesztelen összejöveteleknél, kivált nyilvános helyeken való vacsoráknál.

Az ilyen népéneket a német tormanak tekinti, melynek élvezetéhez a wirsli s a krigli nélkülözhetlen; a magyarnak paprika, mely gulyás és borhoz illik. Hogy

a románok e tekintetben mint vélekednek, nem tudom, de annyi áll hogy itteni románaink nem szeretnek csuladostól vendéglők és nyilvános kertekbe menni, kivéve zárt összejövetelekre. S ez lehetett oka, hogy Jonescu előadásait a tikkasztó légü ronda redouteban tartotta, melynek az utálatig piszkos, rongyos karzata durva kiálló szegekkel van foltozva, a karzatszékek pedig az utolsó csapszékbe is beillenének.

A közönség különben — ugy látszik — meg volt elégedve az előadással az ironicus és satiricus mondatokon nevetett, s Jonescut tapsokkakk, végre pedig virágbokrétták és koszorúkkal tüntette ki.

Nyilt-tér.

Bölon, 1872. szept. 2.

Tisztelt szerkesztő ur!

A „Nemere” 70 számában ugy vagyok említve, mint ki a székely közigazdaság ügyében sokat irt és tett. Azonkivül nagylelkű hazafias czímmel vagyok illetve. Mindezt el nem fogadhatom. Hogy az utóbbi két füzetet irtam és kiosztottam, azt azon egyszerű indokból tettem, hogy vércímét és rokonaimat győzzem meg saját előnyükről, mi minden honfinak erkölcsi kötelessége.

Ha e két füzetbe letett nézeteimet becses lapjában ismertetni akarja, azon örvendek közigazdaságunk érdekében, de engem kiméljen meg olyanféle czimekkel.

Öszinte tisztelője
FODOR JÓZSEF.

Szerkesztői észrevétel ezen cikkre. Mielőtt Fodor József nagyon tisztelt barátunk sirtve érezné magát feleljen meg néhány kérdésünkre:

Az „Erdélyi Gazda” szerkesztőségénel tavaly ki tett le 10 aranyat gazdasági pályamunkákra? ki irta: „a gazdaság akadályairól”, „beszélgetések a trágyáról”, „házi kezelés vagy bérbe adás hasznosabb-e”, „az Ölt víze szabályozása”, „a burgundiai répa termesztés módja és szüksége”, „kalászos gabona letakarításánál a kasszának a sarló feletti előnyei”, „cselédbírok felállításáról” sat. Ki végre a szerzője az előttem fekvő két új füzetnek: „Hasznos vagy káros-e a tagosítás”, „Miért nincs jövedelem a gazdaságtól?” Igaz, hogy ezen iratok többnyire a Rikán belőli nép viszonyaira terjeszkedvén főképp ennek érdekeit képviselik, de azért nincs megtiltva a hasonló körülmények közt élő egész székelységnek, ezen nézeteket fontolóra venni és hasznára fordítani. Ha a székely nép főleg az utolsó két füzet nézeteit sajátjává teszi és azok szerint intézkedik és működik, a mag elhittőjét a mű szerzőjét nagy jótévői sorába méltán iktathatja.

A könyvek ingyenes kiosztásáról szöllani sem akarunk, csak annyit tartunk megjegyzendőnek, hogy a szó a tottnak ébresztője, hogy a helyes, alkalmas, joakaró szó magára is valódi tett, s hogy számos hazafias nép-szerető írónk csendben működve többet tett a haza javáért, mint sok önző hivatalnok és szorgoskodó képviselő. —

Állításunk mellett maradunk és bocsánatot semmi esetre sem kérünk.

Szerkesztőség.

Becsi tózsde és pénzek Brassóban szeptemb. 3.

	Pénz.
Osztr. nemzeti adósság ezüstben	71 40
„ „ „ „ papirban	66 50
1860-ki sorsj. kölcsön 100 frt.	105 —
Nemzeti bank részvény	882 —
Hitelintézeti „	341 10
London	109 —
Ezüst	107 65
Napoleon'dor	8 70 1/2
cs. k. arany	5 25
Lira	10 08
Magyar földteherm.	82 —
Bánáti	81 —
Erdélyi	79 —
Porosz tallér	1 65
Ikosár	1 67
Rubel	1 66

Ideiglenes szerkesztő: Herrmann Antal.

4 elemi osztályt végzett jó családból való fiu mint

GYAKORNOK

nagyon kedvező feltételek mellett azonnal alkalmazást nyer

Gáspár Antal

121 2—3

kereskedésében Baróthon.

Jelentés.

Az alóírt vezérügynökség tisztelettel hozza a t. cz. közönség tudomására, hogy Brassóban Kammer Edje urnál létezett főügynökségét

Zeidner Henrik és Mátyás Károly

urakra ruházta át és őket a főügynökség czégének aláírására is felhatalmazta. Az ügyek ezen főügynökség-nél mint az előbbinél intézettek el.

Kérjük a t. cz. közönséget, sziveskedjék ezen jelentésünket tudomásul venni és bennünket mint eddig, ugy ezután is bizalmával szerencséseltetni.

**A kolozsvári „VICTORIA“
biztosító társulat vezér-ügynöksége.
Wagner. Szász.**

Vonatkozással a fentebbi hirdetésre tisztelettel jelentjük a t. cz. közönségnek, hogy a „VICTORIA“ biztosító társulat főügynökségét a fentebbi értelemben elvállaltuk, és címét mint itt alant fogjuk aláírni.

Kérve, hogy a t. cz. közönség ezt tudomásul vegye, egyszersmind bátorkodunk biztosításunk ágait illetőleg a következő hirdetést közzétenni azon kéréssel, hogy bennünket legjobb bizalmával megtisztelni sziveskedjék.

A t. cz. közönséget minden esetben a legpontosabb szolgálatról és kielégítésről biztosítván tiszteletteljesen jegyezzük:

**A „Victoria“ biztosító társulat főügynökségét Brassóban:
Zeidner H. Mátyás K.
Iroda: főtér, buzaszer.**

„Victoria“ biztosító társulat KOLOZSVÁRTT,

ellátva az 1871. évi kimutatás szerint a törzs- és tartalék-tökből és befolyt biztosítási díjakból álló

öt millió

forintra menő biztosítéki alappal tisztelettel hozza a t. cz. közönség tudomására, miszerint megnyitja az idei termésidényt

az az biztosításait a gabonák tűzkárai ellen szálmában, szénában és takarmány készletekben valamint más ebbe vágó tárgyakban,

mire a t. cz. közönség ezennel tisztelettel felhivatik.

Biztosítatnak: gabonák szabadban ugymint épületekben elhelyezett készletek. A gabonák biztosítása elcseplés után is érvényben marad, ha a mag elhelyezése az ajánlatban kijelentetik.

Egyszersmind ajánlja a társaság a t. cz. közönségnek különös figyelmébe, hogy az épület biztosítás terén az ugynevezett

társas biztosításokat, árvajavak ugymint egyházközségi vagyon biztosítását

is hatáskörébe vonta, miknél a biztosítási díjak külön díjszabás szerint számíttatnak és jelentékeny kedvezmények engedtetnek.

Házi batorok, fehér ruhák stb. hasonló különös kedvezmények mellett számíttatnak.

Ezenkívül biztosítatnak: Lak- és gazdasági épületek, gyárak, málmok, vasúti építmények és készletek, ingójavak, árak boltokban és raktárakban, nyers és műtermények stb. ugymint villámesapások, lerombolások és tűzvesztek alkalmával a kihordás által történendő károk ellen.

Továbbá bátorkodik a társulat a t. cz. közönséget ezennel

ÉLETBIZTOSÍTÁSRA

tisztelettel felhívni, mely szakban minden lehető egybevetésekről és a biztosítási díjak a lehetőségig nagy jutányosságáról van gondoskodva.

Bővebb tudósítást a jobb tájékozásra szolgáló előrajzok és díjjegyzékek ingyen kiosztása mellett legkészségesebben adnak a felügyelőik, kerületi ügynökök és helyben a

„VICTORIA“ biztosító társulat főügynöksége BRASSÓBAN.

ZEIDNER H.

MÁTYÁS K.

BRASSÓBÓL SEGESVÁRRRA

a vaspályához szállítandó

gyors szállitmányok

felvételére az itteni czéget

J. L. & A. HESSHAIMER

nyertük meg.

A t. cz. közönség e szerint tisztelettel kéretik, a szállítandó tárgyakat az említett üzletben (főtér 91. szám) feladatni; azoknak onnan való elvitele mindig az illető elindulási napok előtt történik.

**A segesvár-brassói gyors-szállítási
intézet igazgatósága.**

Gyorskocsizási intézet.

Brassó és Segesvár között folyó év szeptember hó 4-étől kezdve minden nap közlekedik a gyorskocsi és pedig:

Brassóból Segesvárra:

minden nap reggeli 5 órakor a „Hotel Bukarest“-ből. Segesvárra érkezik este 7 órakor.

Segesvárról Brassóba:

minden nap reggeli 8 órakor. Brassóba érkezik estvéli 10 órakor.

Díj: személyenkint 9 o. é. frt. 30 fontnyi szabadmálhával.

**Az igazgatóság.
Fölvétel Brassóban a „HOTEL BUKAREST“-ben.**

HIRDETMÉNY.

A Kurtapataki községi iskola tanítói állomásra 300 frt. évi fizetéssel, egy szoba, konyha és kamarából álló szállással, egy kis gyümölcsös kerttel, melynek egy része veteményesnek használható, pályázat hirdettetik. A pályázni kívánók sziveskedjenek kérelmüket kellő bizonyítványokkal ellátva mielőbb a kurtapataki iskolaszékhez beküldeni.

Kelt Kurtapatakon aug. 31-én 1872.

Török János,

iskolaszéki elnök.

123 1—1

Az alóírtnak a magas kormánytól engedmenyezett

fiuintézetében

felvétetnek növendékek, kik a helybeli nyilvános iskolákat látogatni vagy valamely osztályra előkészülni szándékoznak. Ugyanott idegen nyelvekben, mint franczia, angol és olaszban továbbá zenében is oktatást nyerhetni. A tanfolyam szeptember 1-jén kezdődik. Tantervek ingyen.

Henri Burchez,

gymnasiumi tanár.

120 3—3

ORGONÁK!!!

A nagyérdemű egyház-elöljáróságoknak figyelmébe ajánlja alóírt, hogy **új orgonák** jelen korszak szerinti készítését különféle diszpozíciókkal, — elvállalja.

Ajánlja a már **ösmert jó műveit** a művészet és zene minden kedvelőinek és megrendeléseknél pontos szolgálatot ígér ősös árakkal, több évi jót-állás mellett.

51 7—0

Nagy József,

zongora-, harmonium- és orgona művész. Saját házában, bolgárszeg 1436 szám alatt a gőzfürdővel szemben, Brassóban.

Eladó ház.

Az alsó ujtezában a 418-ik számú lakház szabadkézből eladó, a vételárnak csak egyrészt kell kifizetni, bővebb felvilágosítást ad a „Nemere“ szerkesztősége.